

หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 83s/2552

-
การบรรยายฟ้องตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน
-

ปัญหาว่าคำฟ้องในคดีอาญาจะต้องบรรยายรายละเอียดอย่างไรบ้างนั้นตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในมาตรา 200 มาตรา 200 (เนื้อหาของคำฟ้อง)

(1) "คำฟ้องต้องระบุถึงตัวผู้ถูกฟ้อง (den Angehuldigten) (ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันจะใช้คำว่า der Behuldigte ที่หมายถึงผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดซึ่งเป็นความหมายกว้าง เมื่อผู้กล่าวหาว่ากระทำความผิดถูกพนักงานอัยการยื่นคำฟ้องก็จะใช้คำว่า der Angehuldigte ซึ่งน่าจะแปลว่าผู้ถูกฟ้องและเมื่อศาลสั่งประทับฟ้องแล้วก็จะใช้คำว่า Angeklagter ซึ่งหมายถึงจำเลย) การกระทำที่ผู้ถูกฟ้องถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เวลาและสถานที่ที่กระทำความผิด องค์ประกอบความผิดตามกฎหมายและมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด นอกจากนี้ในคำฟ้องต้องระบุถึงพยานหลักฐาน ศาลที่พิจารณาคดีและทนายจำเลย "ในการระบุถึงพยานบุคคล หากเป็นกรณีตามมาตรา 68 (1) ประโยคที่สอง (2) ประโยคที่หนึ่ง การระบุแต่เพียงที่อยู่ที่สามารถส่งหมายเรียกพยานไปได้ก็ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้ว ในกรณีที่พยานถูกระบุชื่อ ถ้าความเป็นตัวตนของพยานไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนไม่ควรที่จะถูกเปิดเผย การระบุถึงที่อยู่ที่สามารถส่งหมายเรียกให้พยานได้ก็ถือว่าเป็นการเพียงพอ ในกรณีที่ที่อยู่ของพยานต้องถูกปกปิดเป็นความลับ ให้นำหลักที่กล่าวไว้ข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(2) นอกจากนี้ในคำฟ้องต้องบรรยายให้เห็นถึงผลของการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญไว้ด้วย กรณีจะไม่ต้องระบุไว้ก็ต่อเมื่อคำฟ้องได้ถูกยื่นต่อผู้พิพากษานายเดี่ยวในคดีอาญา

-
คำอธิบาย

มาตรา 200 แสดงให้เห็นถึงภารกิจและโครงสร้างของคำฟ้อง (Funktion und Aufbau derAnklagechrift) มาตรา 200 มีไว้เพื่อที่จะทำให้ผู้ที่ถูกฟ้องรู้ถึงข้อกล่าวหาที่กล่าวหาตน (ภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสาร) (Informationsfunktion) และในขณะเดียวกันคำฟ้องก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาของคดีที่ศาลจะต้องวินิจฉัยทั้งในแง่ข้อเท็จจริงแห่งคดีและในแง่ของตัวจำเลย (ภารกิจในการกำหนดขอบเขตของศาล) (Umgrenzungsfunktion)

คำฟ้องจะถูกยื่นต่อศาลแขวง-ผู้พิพากษานายเดี่ยวในคดีอาญา-หากเป็นกรณีตามมาตรา 25 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม (GVG) หากเป็นกรณีอื่นจะต้องยื่นต่อผู้พิพากษาหัวหน้าคณะของศาลที่จะมีคำวินิจฉัยว่าจะประทับฟ้องที่ยื่นหรือไม่ เนื้อหาของคำฟ้องจะต้องระบุถึงรายละเอียดตาม (1) ประโยคที่หนึ่งและประโยคที่สองรวมทั้งรายละเอียดตาม (2) ประโยคที่หนึ่งด้วย ในตอนท้ายของคำฟ้องจะมีคำร้องของพนักงานอัยการที่ขอให้ศาลมีคำสั่งประทับฟ้อง (มาตรา 199 (2) ประโยคที่หนึ่ง)

รายละเอียดที่ต้องระบุไว้ในคำฟ้องตาม (1) ประโยคที่หนึ่งถือว่าเป็นข้อสาระสำคัญของคำฟ้องซึ่งหากขาดรายละเอียดดังกล่าวหรือรายละเอียดดังกล่าวมีความบกพร่องก็จะเป็นผลให้คำสั่งประทับฟ้องของศาลเป็นไปโดยมิชอบด้วยการให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวบุคคลของผู้ถูกฟ้องต้องชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้การฟ้องผิดตัวเกิดขึ้นไม่ได้และในกรณีที่สามารระบุถึงผู้ถูกฟ้องได้จะต้องระบุถึงชื่อสกุล ชื่อตัว นามสกุลเดิมของหญิงที่ใช้ก่อนแต่งงาน (กรณีหญิงที่แต่งงานแล้วเป็นผู้ถูกฟ้อง) อาชีพ ที่อยู่ สถานภาพการสมรส วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด และสัญชาติของผู้ถูกฟ้อง ในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องเป็นผู้เยาว์ต้องระบุถึงชื่อและที่อยู่ของผู้แทนโดยชอบธรรมรวมถึงชื่อของทนายจำเลยด้วย

คำฟ้องต้องระบุถึงการกระทำที่ผู้ถูกฟ้องถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดรวมถึง

เวลาและสถานที่ที่ใช้ในการกระทำความผิดซึ่งจะต้องบรรยายให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์อย่างชัดเจนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดกระทำผิดหลาย ๆ การกระทำก็ต้องบรรยายให้เห็นถึงการกระทำความผิดแต่ละการ1กระทำที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจนเวลาในการกระทำความผิดจะต้องระบุอย่างน้อยที่สุดก็คือช่วงเวลาที่การกระทำความผิดเกิดขึ้น

ในคำฟ้องต้องระบุถึงองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายไว้ องค์ประกอบความผิดทั้งในส่วนขององค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในจะต้องปรับให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การบรรยายถึงการกระทำความผิดจะบรรยายอย่างกระชับเพราะเพียงพอที่จะบอกหัวเรื่องในการสืบพยานเท่านั้นส่วนรายละเอียดของเหตุการณ์จะไปอยู่ในส่วนของผลของการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญ ถ้าเป็นไปได้การบรรยายถึงองค์ประกอบความผิดอาจทำอย่างง่าย ๆ ได้เช่นบรรยายว่าเป็นการพยายามกระทำความผิด ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหลาย ๆ การกระทำกระทำต่อผู้เสียหายคนเดียวจะต้องแยกแต่ละการกระทำความผิดออกจากกันให้ชัดเจน

ถ้าเป็นกรณีของการกระทำความผิดของผู้กระทำผิดต่อเนื่องในประการแรกจะต้องพยายามที่จะบรรยายให้เห็นถึงการกระทำความผิดแต่ละการกระทำตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีจะนั้นก็จะต้องบรรยายโดยจำกัดให้อยู่ในกรอบของช่วงเวลา ในกรณีที่ไม้อาจระบุถึงจำนวนครั้งของการกระทำความผิดได้ก็เป็นไปตามหลักยกประโยชน์ข้อสงสัยให้จำเลยที่ถือจำนวนครั้งทีน้อยที่สุดเช่นในกรณีของการกระทำมิชอบในทางเพศแก่ผู้อยู่ในความปกครองเฉพาะในช่วงเวลาและความถี่ของการกระทำเท่านั้นที่ชัดเจน "อย่างน้อยสืบครั้งจากเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม 2004 เป็นต้น

ข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญต่อผลในทางกฎหมาย (Rechtsfolgenrelevante Tatsachen) ปกติแล้วไม่จำเป็นต้องบรรยายมาในส่วนของกระทำความผิด แต่ในทางปฏิบัติแล้วจะถูกบรรยายมาในส่วนของกระทำความผิดด้วยเช่นเงื่อนไขตาม มาตรา 21 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันหรือเงื่อนไขที่จะทำให้มีการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้จะถูกบรรยายมาด้วยเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีเงื่อนไขดังกล่าวอยู่ครบ

ในการบรรยายถึงองค์ประกอบของการกระทำความผิดนั้นจะต้องคำนึงถึง บทบัญญัติบางประการที่ตามความคาดหมายของพนักงานอัยการแล้วจะมีผลต่อการที่ศาลจะตัดสินว่าจำเลยกระทำความผิดด้วย (เช่นบทบัญญัติว่าด้วยการพยายามกระทำความผิด รูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด) เพราะว่าเป็นทางปฏิบัติแล้วข้อเท็จจริงที่มีความเกี่ยวข้องกับผลในทางกฎหมายได้ถูกบรรยายไว้ในคำฟ้องด้วย ดังนั้น จึงต้องระบุองค์ประกอบตามมาตรา 21 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันหรือตามมาตรา 243 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันไว้ในคำฟ้องด้วย เป็นต้น

มาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดหมายถึงการระบุถึงการกระทำความผิดอาญาว่าเป็นความผิดฐานใดและต้องด้วยบทกฎหมายใน มาตราใด เช่น การกระทำของผู้ถูกฟ้องเป็นความผิดอาญาฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 242 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน เป็นต้น

พยานหลักฐานจะต้องทำรายการแสดงไว้ซึ่งข้อมูลทั้งพยานบุคคลที่สำคัญ และพยานที่เป็นสิ่งของที่สำคัญ (die wesentlichen personlichen und sachlichen Beweismittel) ในกรณีของพยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องระบุชื่อและที่อยู่ของพยานตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 68 เฉพาะแต่พยานหลักฐานที่พนักงานอัยการเห็นว่าสำคัญเท่านั้นจะต้องถูกระบุไว้ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าแทนที่จะสืบพยานบุคคลแต่จะใช้วิธีการอ่านบันทึกที่พยานบุคคลดังกล่าวได้ทำบันทึกไว้ก็จะระบุแต่เพียงบันทึกดังกล่าวในฐานะที่เป็นพยานเอกสาร จากเหตุผลในการคุ้มครองพยานแทนที่จะระบุสถานที่อยู่ของพยานสามารถระบุสถานที่ที่สามารถส่งหมายเรียกพยานก็ได้ ในกรณีที่ความเป็นตัวตนของพยานจะต้องถูกปิดเป็นความลับก็สามารถระบุเฉพาะสถานที่ที่สามารถส่งหมายเรียกให้พยานได้เพื่อที่ว่าศาลและจำเลยจะได้รู้จัก

คำฟ้องว่าคำให้การของพยานที่ได้รับการคุ้มครองจะถูกนำมาสืบในชั้นสืบพยาน ในส่วนที่สองของคำฟ้องจะระบุถึงผลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญ รวมทั้งข้อเท็จจริงที่จะมีผลในทางกฎหมายต่อตัวผู้กระทำผิด ปัญหาว่าผลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องระบุหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับว่าคำฟ้องได้ยื่นต่อศาลไหนหากเป็นคำฟ้องที่ยื่นต่อผู้พิพากษานายเดี่ยว (ศาลแขวง) หรือศาลเด็ก (มาตรา 39JGG) ก็ไม่จำเป็นต้องระบุไว้ก็ได้ การระบุถึงผลของการสืบสวนสอบสวนดังกล่าวจะทำให้ผู้ที่ถูกฟ้อง ทนายจำเลยและศาล ได้รับทราบเกี่ยวกับสภาพของข้อเท็จจริงในคดี การใช้ดุลพินิจซึ่งนำหลักพยานหลักฐานและทุก ๆ ข้อเท็จจริงที่สำคัญอื่น ๆ ต่อการทำคำวินิจฉัย การระบุผลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญที่ไม่สมบูรณ์ปกติแล้วไม่ถือว่าทำให้คำฟ้องไม่มีผลในทางกฎหมาย และไม่ได้รับผลต่อความสมบูรณ์ต่อคำสั่งประทับฟ้อง

ข้อบกพร่องที่ไม่เกี่ยวกับภารกิจในการกำหนดขอบเขตของคำฟ้องแต่เป็นข้อบกพร่องที่กระทบเฉพาะแต่ภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสารโดยหลักแล้ว ศาลไม่อาจที่จะปฏิเสธจะมีคำสั่งประทับฟ้องจากเหตุผลดังกล่าวได้เช่นกรณีที่พนักงานอัยการลืมลงลายมือชื่อในคำฟ้อง (OLG Duesseldorf wistra 1993, 352)

สิ่งที่ต้องระบุคือข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงข้อสงสัยในการกระทำความผิดที่เพียงพอ (der hinreichende Tatverdacht) ข้อเท็จจริงของการกระทำความผิดที่มีความสำคัญไม่มาก เหตุการณ์ก่อนกระทำความผิดและข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้ถูกกล่าวหาหาสามารถที่จะระบุได้เท่าที่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การที่ระบุแต่ในทางรูปแบบเช่นแม้ว่าจำเลยจะปฏิเสธแต่ก็สามารถพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยได้ด้วยพยานหลักฐาน ถือว่าเป็นการไม่เพียงพอ

ข้อเท็จจริงที่มีผลในทางกฎหมายต่อตัวผู้กระทำความผิดจะต้องถูกระบุไว้ และในบางกรณีรวมถึงการแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิดเพื่อใช้ในการกำหนดจำนวนเงินของโทษปรับว่าผู้กระทำผิดควรจะต้องชำระในอัตราวันละเท่าใด (มาตรา 40 (2) ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน) การที่จำเลยเคยถูกลงโทษมาแล้วจะต้องถูกระบุเอาไว้ด้วย

ในทางปฏิบัติโดยหลักการแล้วการระบุถึงการถูกขังระหว่างสืบสวนสอบสวนจะถูกบันทึกไว้ในส่วนหัวของคำฟ้องในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเพื่อแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งการพิจารณาคดี คำร้องขอให้ซึ่งจำเลยจะต้องรวมอยู่ในคำร้องขอให้ศาลสั่งประทับฟ้องพนักงานอัยการจะเขียนชื่อในคำฟ้อง

ในกรณีที่คำฟ้องไม่ได้แสดงให้เห็นถึงภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสารและภารกิจในการกำหนดขอบเขตของศาล ศาลก็จะคืนคำฟ้องให้พนักงานอัยการไป ซึ่งอาจจะเป็นกรณีที่คำฟ้องไม่ระบุถึงตัวผู้ถูกฟ้องอย่างเพียงพอรวมถึงไม่ระบุถึงการกระทำความผิดอย่างเพียงพอและไม่สามารถที่จะแก้ไขได้โดยการตีความจากผลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนอย่างสำคัญ ถ้าคำฟ้องที่ถูกนำกลับไปแก้ไขแล้วยังไม่ชัดเจนศาลก็จะคืนคำฟ้องกลับไปอีกในกรณีที่พนักงานอัยการปฏิเสธที่จะนำคำฟ้องกลับไปแก้ไขศาลก็จะปฏิเสธการประทับฟ้อง

ในกรณีที่ข้อบกพร่องของคำฟ้องไม่ได้รับการแก้ไขทั้งในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง และชั้นสืบพยาน คำฟ้องและคำสั่งประทับฟ้องจะไม่มีผลในทางกฎหมาย กระบวนพิจารณาจะต้องถูกยุติไว้ (Vgl. Wolfgang Joecks, studienkommentar StPO, 2. Auflage 2008 มาตรา 200 หัวข้อ I ff)

จากหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่ต้องบรรยายรายละเอียดต่าง ๆ ในคำฟ้องนั้นก็เพื่อให้จำเลยรู้วาทนเองถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอะไร เพื่อที่จำเลยจะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้อง (ภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสาร) และในขณะเดียวกันเนื้อหาในคำฟ้องก็จะช่วยให้ศาลสามารถที่จะรู้ว่าศาลจะต้องค้นหาความจริงในเรื่องอะไรและจะต้องมีคำวินิจฉัยคดีในเรื่องอะไร (ภารกิจในการกำหนดขอบเขตของศาล) การที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 158 (5) ประสงค์แต่เพียงให้มีรายละเอียดพอสมควรที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาดีก็พอแล้ว เมื่ออ่านฟ้องของโจทก์โดยตลอด จำเลยทั้งสองยอมเข้าใจได้ว่าโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองว่าร่วมกันฆ่าผู้อื่น โดยใช้อาวุธปืนยิง

และได้ตรึงไว้ก่อนจึงเป็นการวางหลักให้เห็นถึงภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสารของ
คำฟ้องได้เป็นอย่างดี

อนึ่ง ในส่วนของการบรรยายฟ้องในความผิดอาญาบางฐาน เช่น ความผิดฐาน
ปลอมเอกสาร ปัญหาว่าหากไม่บรรยายข้อความที่ว่า “โดยประการที่น่าจะเกิดความ
เสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” จะถือว่าเป็นคำฟ้องที่ไม่ชอบตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญามาตรา 158 (5) หรือไม่นั้นหากคิดจากหลักที่ว่าคำฟ้องมี
ภารกิจสองประการที่กล่าวไว้ข้างต้นปัญหาจึงอยู่ที่ว่าการไม่บรรยายฟ้องในส่วนของ
“โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” จะถือได้หรือไม่ว่า
จะทำให้จำเลยไม่เข้าใจว่าตนเองถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานใดหรือศาลจะไมรู้
หรือไม่ว่าต้องพิจารณาคดีในเรื่องอะไร คำตอบก็คงเป็นว่าไม่ใช่ การบรรยายฟ้องใน
ความผิดฐานปลอมเอกสารที่ขาดข้อความดังกล่าว (“โดยประการที่น่าจะเกิดความ
เสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน”) จึงเป็นคำฟ้องที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญามาตรา 158 (5) นอกจากนี้หลักที่ศาลฎีกาวางไว้ใน
การบรรยายฟ้องข้อหนึ่งก็คือ โจทก์ต้องบรรยายให้ครบองค์ประกอบความผิดฟ้องความ
ผิดฐานใดก็ต้องบรรยายให้ครบองค์ประกอบความผิดฐานนั้น ถ้อยคำที่ว่า “โดย
ประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” ไม่ใช่องค์ประกอบความผิด
ของความผิดฐานปลอมเอกสารหากแต่เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ตาม
ความเห็นของนักกฎหมายฝ่าย Common Law (จิตติ ดิงศรัทีย กุญหมายอาญาภาคสอง
ตอนหนึ่ง; พิมพ์ครั้งที่ 7 2543 หัวข้อ 891) หรือเป็นเงื่อนไขในการลงโทษทาง
ภาวะวิสัย ตามความเห็นของนักกฎหมายเยอรมัน (คณิต ณ นคร กฎหมายอาญา
ภาคความผิด พิมพ์ครั้งที่ 9, 2549 หน้า 512) ดังนั้น หากศาลยกฟ้องโจทก์
โดยอ้างว่าโจทก์บรรยายฟ้องขาดองค์ประกอบความผิดก็ไม่น่าจะเป็นไปตามหลัก
ที่ศาลฎีกาเคยวางไว้

สรุปลิทธิ แสงวิโรจนาพัฒน์

-